

گوش درد کودکانه

گریه می‌کند، بی‌قرار است، خواب راحت ندارد، بی‌اشتها شده و مدام بهانه‌گیری می‌کند... دیدن این نشانه‌ها در کودکی که نمی‌تواند علت ناراحتی خود را به زبان بیاورد، هر پدر و مادری را نگران می‌کند، بویژه آن که همیشه گریه کردن در کودکان زیر دو سال برای والدین نشانه درد فرزندشان محسوب نمی‌شود و به همین علت در برخی موارد به آن به عنوان نشانه‌ای جدی از یک بیماری توجه نمی‌کنند.

گریه می‌کند، بی‌قرار است، خواب راحت ندارد، بی‌اشتها شده و مدام بهانه‌گیری می‌کند... دیدن این نشانه‌ها در کودکی که نمی‌تواند علت ناراحتی خود را به زبان بیاورد، هر پدر و مادری را نگران می‌کند، بویژه آن که همیشه گریه کردن در کودکان زیر دو سال برای والدین نشانه درد فرزندشان محسوب نمی‌شود و به همین علت در برخی موارد به آن به عنوان نشانه‌ای جدی از یک بیماری توجه نمی‌کنند.

جالب است بدانید در بسیاری موارد، بی‌قراری کودکان بخصوص در مواردی که سرماخورده‌اند ناشی از درد گوش است؛ گوش دردی که معمولا از التهاب عفونی در گوش میانی ناشی می‌شود.

اما از نظر علمی اصلی‌ترین نشانه‌های گوش درد در کودکان چیست؟ دکتر مهدی خواجوی، متخصص گوش و حلق و بینی و عضو هیات علمی دانشگاه شهید بهشتی در پاسخ می‌گوید: بی‌شک در نوزادان و کودکان شیرخوار، گریه و بیقراری، بخصوص اگر همراه با تب و علائم سرماخوردگی مثل آبریزش و گرفتگی بینی باشد از مهم‌ترین نشانه‌های گوش درد تلقی می‌شود.

همچنین بسیاری از کودکان در صورت ابتلا به درد گوش به طور مدام به گوش‌هایشان دست می‌زنند. البته باید توجه داشت دستکاری کردن گوش بدون علائم همراه ذکر شده نشانه گوش درد نیست. نکته مهم دیگر آن است که معمولا کودکان، شب‌ها از درد بیدار می‌شوند، زیرا ورم گوش آنان هنگام درازکشیدن افزایش می‌یابد.

رئیس انجمن جراحان گوش، گلو، بینی و سر و گردن ایران در گفت‌وگو با جام‌جم با اشاره به این که در بیشتر کودکان، علت اصلی گوش درد، عفونت گوش میانی است، می‌افزاید: در این نوع عفونت، عوامل بیماری‌زا مثل ویروس‌ها و باکتری‌ها از بینی و گلو و نیز لوله استاش (گوش میانی از طریق مجرای استاش به داخل حلق و بینی باز می‌شود) فضای گوش میانی را آلوده می‌سازند.

همچنین عفونت و التهاب گوش خارجی، عفونت دندان، گلو و لوزه‌ها، زبان و سینوس‌ها نیز می‌توانند ایجاد گوش درد کنند.

وقتی گوش درد، کاهش شنوایی می‌آورد

معمولا عفونت گوش به طور ناگهانی در گوش میانی آغاز می‌شود و مدت آن نیز کوتاه است. البته برخی کودکان ممکن است غیر از گوش درد، احساس گرفتگی گوش و کاهش شنوایی نیز داشته باشند، اما گاهی نیز به دنبال التهاب و عفونت شدید گوش میانی، پرده گوش پاره شده و مایعات داخل آن به درون کانال گوش ریخته می‌شود.

در چنین حالتی، درد گوش کاهش می‌یابد، ولی عوارض ناشی از آن از جمله کاهش سطح شنوایی بر کودک غالب می‌شود، در حالی که والدین نسبت به آن بی‌توجه هستند.

دکتر خواجوی درباره این که در چه مواردی درد گوش ممکن است با کاهش شنوایی نیز همراه شود، توضیح می‌دهد: عوارضی چون سوراخ شدن پرده گوش، مننژیت، آبسه‌های مغزی، فلج عصب صورت، عفونت خون، عفونت گوش داخلی و کری کامل ممکن است به دنبال عفونت گوش میانی رخ دهد.

البته کم شنوایی در تمام مراحل عفونت گوش میانی به درجاتی وجود دارد، ولی با آن که مراحل آن پیشرفت می‌کند کودکان کوچک، قادر به ابراز آن نیستند. البته توجه داشته باشید در تمامی موارد، کم شنوایی و گوش درد، احتمال وجود جسم خارجی مطرح است.

بررسی‌ها نشان می‌دهد ممکن است درمان نشدن برخی بیماری‌ها یا کامل نشدن دوره مصرف دارویی به بروز گوش درد منجر شود.

به گفته دکتر خواجوی، تاخیر در درمان موثر و کامل عفونت‌های تنفسی فوقانی، گلو و سینوس‌ها نیز ممکن است به عفونت گوش میانی منجر شود. همچنین بیماری‌های خود ایمنی از راه درگیری مخاط، استخوانچه‌ها و مفاصل گوش میانی، مفصل فک یا مهره‌های گردن نیز می‌تواند به گوش درد منجر شود. البته بیماری‌های خود ایمنی، بیشتر سبب کم‌شنوایی می‌شود.

همچنین در اختلالات سیستم ایمنی، عفونت گوش میانی بیشتر شایع است.

رئیس انجمن جراحان گوش، گلو، بینی و سر و گردن ایران تاکید می‌کند: اختلالات ساختاری و آناتومیک صورت، گلو، بینی و فک‌ها و بخصوص لوله استاش و گوش میانی، شانس ابتلا به عفونت گوش میانی را افزایش می‌دهد.

کودکانی که بیشتر گوش درد می‌گیرند

دکتر خواجوی در پاسخ به این سوال که کدام دسته از کودکان بیشتر در معرض عفونت گوش و دردهای گوش هستند، می‌گوید: کودکان نارس و کودکانی که با شیر گاو و بویژه با سرپیستانک تغذیه می‌شوند بیشتر در معرض عفونت گوش قرار دارند.

از سوی دیگر، فقر تغذیه و بهداشت، تعداد فرزندان زیاد، فضای ناکافی زندگی، سیگار کشیدن والدین، نارسایی سیستم ایمنی بدن، قرار گرفتن در محیط‌های بسته مثل مهد کودک و مدرسه، فصول سرد سال، تماس با افراد سرماخورده و به طور کلی هر عاملی که سبب کاهش سیستم دفاعی بدن یا تماس با عوامل بیماری‌زا شود شانس ابتلای عفونت گوش میانی را افزایش می‌دهد. همچنین بزرگی و عفونت‌های مکرر لوزه‌ها و لوزه سوم و آلرژی‌های تنفسی از عوامل مستعد کننده است.

درمان قطعی گوش درد

درمان اولیه و اصلی عفونت گوش از سوی پزشک و با توجه به مرحله بیماری صورت می‌گیرد که از درمان‌های نگهدارنده و کنترلی تا بستری شدن در آی سی یو و حتی اعمال جراحی متغیر است.

دکتر خواجوی با بیان این مطلب تاکید می‌کند: والدین با استفاده از تب‌بر و مسکن تا مراجعه به پزشک می‌توانند تب فرزندشان را پایین آورده و کودک را تسکین دهند.

در صورت تجمع چرک و ترشحات تحت فشار در گوش میانی، پزشک با باز کردن پرده گوش هم علائم را تسکین می‌دهد و هم نمونه برای کشت میکروبی به دست می‌آورد. همچنین در موارد احتمال گسترش عفونت، سیر آن را متوقف یا به تاخیر می‌اندازد. البته در موارد پیشرفته یا مزمن بیماری، جراحی‌های مختلف گوش ضرورت پیدا می‌کند.

این متخصص توصیه می‌کند: بهترین اقدام والدین در صورت مواجهه با علائم گوش درد در کودکان، خودداری از انجام اقدامات درمانی و تجویز سر خود دارو یا چکاندن قطره‌ها و مواد مختلف در گوش است. فقط ضروری است کودک از تماس با سرما حفظ شود و در صورت نیاز تا مراجعه به پزشک، تب‌بر و مسکن به وی داده شود.

پونه شیرازی / گروه سلامت